

Puhdas Itämeri -hankkeiden rahastoraportti 2/2015 (21.9.2015)

Tilanne 31.7.2015	€
Lahjoitukset	11,3 MEUR
Käytetyt varat	9 MEUR
Käynnissä olevat hankkeet	2 MEUR

Puhdas Itämeri -hankkeiden tavoitteet

John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeilla ehkäistään Itämeren rehevöitymistä sekä vähennetään fosforipäästöjä. **Tavoitteena on toteuttaa vuoteen 2025 mennessä ne kustannustehokkaat toimet, joilla parannetaan mitattavasti Itämeren tilaa.**

Yhteensä kaikkien hankkeiden ja niiden tukitoimien parissa työskentelee kuusi henkilöä, joista kolme osa-aikaisesti.

Hankkeiden eteneminen

Säätiön johtamassa NutriTrade-hankkeessa rakennetaan Itämeren alueelle vapaaehtoinen ravinnepäästökauppa, mikä mahdollistaa tehokkaat päästövähennykset ja ko. toimijoiden (esim. kunnat) ”fosforineutraaliuden”. Samalla pilotoidaan useita lupaavia keinoja Itämeren ravinnekuorman vähentämiseksi, muun muassa peltojen kipsikäsittelyä. Hanke sai myönteisen rahoituspäätöksen Central Baltic -ohjelmasta elokuussa 2015 ja on siten käynnistynyt syyskuussa 2015. Hankkeen muita partnereita ovat Luonnonvarakeskus, Helsingin yliopisto, Initiativet Hållbara hav sekä Ruotsin maatalousyliopisto SLU.

Säätiön maaliskuussa 2015 käynnistämässä Saaristomerellä Lähikalahankeessa poistetaan särkikaloja hoitokalastamalla ravinteita Saaristomerestä. Saaliista valmistetaan kalapihvejä. Näin tuotetaan eettistä proteiinia sekä edistetään Saaristomerellä hyvinvointia. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa pihvit myydään Turun alueen kuntien suurkeittiöille. Myöhemmin tarkoituksena on myydä tuotetta myös kuluttajamarkkinoilla. Kunnat ovat lähteneet hankkeeseen innolla mukaan ja hanke on saanut myönteisen vastaanoton myös ammatti- ja vapaa-ajankalastajien piirissä.

Viipurin läheisyydessä sijaitsevaan Udarnikin jättikanalaan hankitaan Säätiön ja Baltic Sea Action Plan Trust Fundin rahoittamassa hankkeessa suodatusjärjestelmä, jonka avulla voidaan käsitellä lanta-aldaiden ja pelto-ojien valumavedet ja siten vähentää ravinnepäästöjä ympäröiviin vesistöihin. Kesän 2015 aikana on toimitettu suodatinjärjestelmä pelloilta tulevien fosforipitoisten valumavesien käsittelyyn ja vuoden 2016 aikana rakennetaan järjestelmä lanta-aldaiden valumavesien suodattamiseksi.

Luoteis-Venäjällä sijaitsevan Hatsinan kaupungin jätevedenpuhdistamohankkeen ensimmäiset laitetoimitukset, kemialliseen fosforinpoistoon tarvittava laitteisto, on toimitettu vesilaitokselle maaliskuussa 2015 ja otetaan käyttöön syksyn aikana. Vastaavalle Viipurissa toteutettavalle hankkeelle on saatu laitteiden maahantuontiin tarvittava Venäjän viranomaisten rekisteröinti. Ennen laitteiden maahantuontia varmistetaan vielä, tarvitseeko puhdistamon alaiden rakenteita vahvistaa. Säätiö vastaa Viipurissa ja Hatsinassa laitehankintojen ja vesilaitokset asennusten sekä kaikkien rakennustöiden kustannuksista.

Säätiö on ollut vuodesta 2012 mukana Kingiseppissä sijaitsevan Fosforit-lannoitetehtaan kipsikasan fosforivalumiin ja niiden käsittelyyn rakennettun puhdistusjärjestelmän toimivuuden arvioinnissa. Asiaa on selvittänyt tehtaan omistavan EuroChem ja Säätiön toimeksiannosta konsulttiyritys Atkins, joka julkaisee raporttinsa vuoden 2015 aikana.

Rehevöitymisen vähentämisen lisäksi säätiö on ollut koordinoimassa suuren öljyonnettomuuden riskiä Suomenlahdella pienentävää Tankkeriturva-hanketta, jossa on kehitetty ja pilotoitu ENSI-navigointipalvelu.

Uudet hankkeet

Erityisesti Puolan ja Baltian maiden kunnallisista jätevesistä Itämereen päätyvää ravinne- ja haitallisten aineiden kuormaa on tarkoitus pienentää parhaillaan valmisteltavalla BEST-hankkeella (Better Efficiency for Sewage Management), jossa säätiön pääyhteistyökumppani on Helsingin kaupunki. Hankkeelle on haettu rahoitusta heinäkuussa 2015 EU:n Itämeriohjelmasta ja rahoituspäätös saadaan marraskuussa 2015.

Varainhankinta ja tavoitteiden saavuttaminen

31.7.2015 mennessä Puhdas Itämeri -hankkeille on kerätty varoja yhteensä noin 11,3 miljoonaa euroa, josta noin 9 miljoonaa euroa on käytetty hankkeiden toteuttamiseen. Nyt käynnissä ja suunnitteilla oleviin hankkeisiin varattu summa on 2 miljoonaa euroa. Vuoden ensimmäisen puoliskon varainhankinnan tuotot olivat hieman edellistä vuotta suuremmat.

Puhdas Itämeri -hankkeiden työ jatkuu ja varoja kerätään uusien hankekohteiden selvittämiseen sekä hankkeiden toteuttamiseen. Tavoitteena on kerätä vuosina 2015 - 2025 yhteensä 20 miljoonaa euroa, joilla Itämeren tilaa parantavat kustannustehokkaat hankkeet voidaan toteuttaa.

Hankekohde	Fosforitonia
Pietarin jätevedenpuhdistamot	1000
PURE-projekti (6 kohdetta)	500
PRESTO-projekti (7 kohdetta)	500
Hatsinan jätevedenpuhdistamo (kesken)	30
Viipurin jätevedenpuhdistamo (kesken)	20
Udarnikin kanala (kesken)	20
Yht.	2070

Hankkeita on toteutettu tähän mennessä yhteensä 17 kohteessa, joista 14 on saatettu päätökseen. Hankkeiden vaikutuksesta Itämereen valuva fosforikuorma pienenee yhteensä noin 2 070 tonnia. Lisäksi John Nurmisen Säätiö on Kingiseppissä lannoitetehtaalla ja Varsovan jätevedenpuhdistuslaitoksella ollut mukana tarjoamassa teknistä asiantuntemusta ja vaikuttamassa siten fosforipäästöjen vähentämiseen.